

Možnosti vzdálené registrace v českých knihovnách – 2. část

Karolína Košťálová

Možnosti vzdálené registrace v českých knihovnách – 2. část

Karolína Košťálová

Vzdálená registrace v NK ČR s využitím bankovní identity

Prostřednictvím bankovní identity se mohou na [https://registrace.nkp.cz\[1\]](https://registrace.nkp.cz[1]) v NK ČR vzdáleně registrovat:

- osoby starší 15 let s aktivovanou bankovní identitou
- aktuálně mohou vzdálenou registraci využít klienti AirBank, ČS, a. s., ČSOB, KB, Moneta Money Bank, Raiffeisen BANK (včetně klientů Equa BANK)

Vzdáleně registrovaní uživatelé NK ČR získávají primárně přístup k licencovaným databázím NK ČR ([http://eiz.nkp.cz\[2\]](http://eiz.nkp.cz[2])) a dílům nedostupným na trhu (DNNT, [https://dnnt.cz\[3\]](https://dnnt.cz[3])).

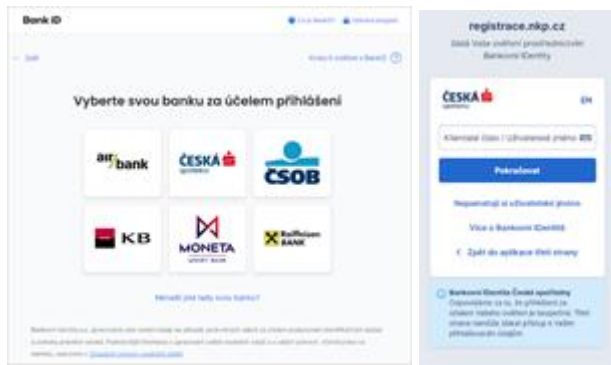
Zájemce o vzdálenou registraci může patřit do jedné ze tří níže uvedených skupin. Podle příslušnosti ke konkrétní skupině se může proces vzdálené registrace mírně odlišovat. Celý proces vzdálené registrace je plně automatizovaný (s výjimkou držitelů TP, ZTP a ZTP/P).

Vzdálená registrace s využitím bankovní identity je v NK ČR založena na kooperaci externího nástroje <https://registrace.nkp.cz> a knihovního systému Aleph. Externí nástroj <https://registrace.nkp.cz> zajišťuje komunikaci s BankID a platební bránou. Od určité fáze procesu vzdálené registrace pak <https://registrace.nkp.cz> komunikuje i s Alephem.

Zájemci o vzdálenou registraci v NK ČR mohou využít stránku <https://registrace.nkp.cz>, zde vyberou možnost registrovat se přes bankovní identitu.

V dalším kroku z nabídky dostupných bank zvolí tu, v níž mají aktivovanou bankovní identitu, a přihlásí se stejně, jako se hlásí do svého elektronického bankovníctví. Zároveň také v této chvíli zájemce o vzdálenou registraci dává souhlas s předáním svých údajů Národní knihovně ČR. Pokud tento souhlas neudělí, vzdálená registrace nemůže dále pokračovat.

Po úspěšném přihlášení údajů z elektronického bankovníctví a udělení souhlasu s předáním údajů Národní knihovně ČR jsou do systému <https://registrace.nkp.cz> prostřednictvím BankID předány základní informace (jméno, příjmení, datum narození, adresa trvalého pobytu, e-mailová adresa). S výjimkou e-mailové adresy jsou všechny získané údaje ověřeny v základních registrech.

Informace získané prostřednictvím BankID se zájemci o vzdálenou registraci zobrazí v následujícím souhrnu. Vzhledem k tomu, že přes BankID není možné dodat všechny údaje, které knihovna pro vzdálenou registraci potřebuje, část informací musí v tomto kroku zájemce o vzdálenou registraci doplnit ručně. Pokud požadované údaje (na screenshotu níže jsou označeny zeleně) nedoplní, nemůže v procesu registrace dále pokračovat.

Kliknutím na tlačítko Dokončit registraci proběhne automaticky ověření, zda v knihovním systému Aleph daná osoba již není evidována (např. pokud by čtenář zapomněl, že se v NK ČR již dříve registroval a v bázi čtenářů je stále veden). Vzdálená registrace může pokračovat, pouze pokud knihovní systém nenalezl žádnou shodu mezi bází uživatelů a zájemcem o vzdálenou registraci. Tato komunikace probíhá mezi <https://registrace.nkp.cz> a Alephem prostřednictvím X-serveru za využití standardních funkcí Alephu.

Ve chvíli, kdy Aleph potvrdí, že v bázi uživatelů NK ČR nebyla nalezena shoda, podle věku a dalších podmínek <https://registrace.nkp.cz> rozhodne, zda bude součástí procesu vzdálené registrace i platba registračního poplatku. Zájemce o vzdálenou registraci ve věku 15–69 let dovede k platební bráně, jejímž prostřednictvím je nutné online uhradit platební kartou registrační poplatek ve výši 150 Kč. Jiný způsob úhrady registračního poplatku není možný. Od platby registračního poplatku je zájemce o vzdálenou registraci osvobozen, pokud je mu 70 a více let nebo uvedl, že je držitelem průkazu TP, ZTP, ZTP/P. Jakmile platba registračního poplatku kartou úspěšně proběhla nebo nebyla vyžadována z důvodu věku či průkazu TP, ZTP, ZTP/P, <https://registrace.nkp.cz> automaticky zahájí několik paralelních procesů. Alephu předá pokyn k založení nového záznamu v bázi uživatelů a zároveň Alephu dodá všechny potřebné údaje o vzdáleně registrovaném uživateli (jméno a příjmení, datum narození, adresu trvalého pobytu a kontaktní adresu, telefon a e-mailovou adresu). Aleph od <https://registrace.nkp.cz> získá též informace „provozního charakteru“, tj. jaký status má být čtenáři přidělen (vzdáleně registrovaní čtenáři mají v NK ČR speciální status), datum platnosti registrace a další limity, např. povolený počet požadavků MVS. Předání všech zmíněných údajů mezi <https://registrace.nkp.cz> a Alephem probíhá přes API rozhraní Alephu. Při odeslání údajů do Alephu dochází též k jejich normalizaci tak, aby data byla do Alephu dodána podle konvencí používaných v knihovním systému (malá x velká písmena, pořadí a formát údajů ve vybraných polích atd.). Čtenářské konto vytvořené v Alephu je automaticky aktivováno do 10 minut od platby. Jedinou výjimku tvoří zájemci o vzdálenou registraci, kteří dokládají průkaz TP, ZTP, ZTP/P. V jejich případě vzniká čtenářské konto s omezenou časovou platností, jež neumožňuje přístup do licencovaných databází či DNNT. Proces vzdálené registrace u této skupiny uživatelů dokončuje knihovník po kontrole

vloženého skenu průkazu TP, ZTP, ZTP/P.

Souběžně s předáním pokynu k vytvoření nového čtenářského konta zasílá <https://registrace.nkp.cz> nově vzdáleně registrovanému uživateli dva e-maily. První e-mail obsahuje jeho ID, odkaz ke stažení dokladu k platbě registračního poplatku, smlouvu podepsanou ze strany NK ČR, knihovní řád a informace ke zdrojům dostupným pro vzdáleně registrované uživatele. Z bezpečnostních důvodů je heslo zasláno v samostatném e-mailu s výzvou k jeho okamžité změně.

Standardně tak z pohledu budoucího uživatele celý proces vzdálené registrace včetně platby proběhne online během několika málo minut a do 10 minut od úhrady registračního poplatku může začít využívat online zdroje NK ČR. Vzdálená registrace je v NK ČR platná po dobu 365 dnů. Po uplynutí této lhůty je možné po úhradě registračního poplatku pokračovat dalším registračním obdobím. V rámci vzdálené registrace prostřednictvím bankovní identity NK ČR nezískává číslo dokladu totožnosti daného uživatele, nicméně máme k dispozici tzv. BankID OID, tj. identifikační číslo klienta v rámci systému BankID. To v případě potřeby umožňuje prostřednictvím společnosti Bankovní identita, a. s., daného uživatele dohledat. Prostřednictvím bankovní identity se od 5. 5. 2022 do 31. 12. 2022 v Národní knihovně ČR vzdáleně registrovalo 247 uživatelů.

Co je ještě dobré vědět?

Každá banka aplikuje bankovní identitu v jiném rozsahu. Část bank ji poskytuje pouze ve vazbě na bankovní účet (např. AirBank). Odlišné pojetí zvolily např. Česká spořitelna nebo Komerční banka, u nichž můžete bankovní identitu získat v souvislosti s bankovním účtem, ale nabízejí ji i jako samostatný produkt. Tj. pokud potřebujete mít bankovní identitu, a vaše banka ji zatím neposkytuje, můžete ji ve zmíněných bankách získat, aniž byste u daného peněžního ústavu využívali nějakou další službu. Pouze je nutné osobně přijít do banky a předložit občanský průkaz. Založení bankovní identity tyto banky v současné době nabízejí zdarma a na dobu neurčitou.

Důležitou informací je, že banky povinně uchovávají údaje pro identifikaci klienta 15 let po ukončení smluvního vztahu.

Máte zájem využít v knihovně BankID?

Z pohledu běžného uživatele si na [stránkách BankID\[4\]](#) můžete vyzkoušet, jak probíhá přihlášení či podpis přes BankID. Pokud byste ve vaší knihovně chtěli BankID využívat, určitě je dobré nejprve prostudovat informace o [technických parametrech aplikace a případném napojení\[5\]](#) BankID. K dispozici je i [developerský portál\[6\]](#), kde mohou vývojáři aplikaci nastavit, případně ji na Sandboxu vyzkoušet.

Dalšími nezbytnými kroky v procesu integrace BankID do vašich služeb je vyplnění formulářů BI Compliance & BI Informace o společnosti, které následně schvaluje společnost Bankovní identita, a. s. Celý proces integrace je završen podpisem smlouvy se společností Bankovní identita, a. s., a úhradou vstupního poplatku za aktivaci.

S využíváním BankID jsou pro knihovnu spojeny též určité poplatky, k uvedeným částkám je nutné připočítat DPH. [Kompletní ceník\[7\]](#) je dostupný na stránkách BankID.

Možné limity využití BankID v knihovnách?

Bankovní identitu a její využití přes BankID (tj. tak, abyste svou bankovní identitu mohli použít pro služby soukromoprávních subjektů) nepodporují všechny [banky působící v ČR\[8\]](#). Nicméně v některých bankách lze zřídit bankovní identitu i bez vazby na existenci bankovního účtu.

Jako problematické bylo zmiňováno využívání bankovní identity pro cizince žijící v ČR. V současné době jsou do základních registrů doplňována data o cizincích, jimž byl vydán nějaký identifikační doklad ČR (občanský průkaz, cestovní pas, průkaz k přechodnému pobytu, vízový štítek). Tj. tato skupina cizinců by mohla bankovní identitu využívat a jejím prostřednictvím se přes BankID vzdáleně registrovat v knihovně.

Využití BankID může být v prostředí knihoven vnímáno jako drahá služba. Je pravda, že jde o službu komerční, na jejíž využití musí mít knihovna uzavřenou smlouvu se společností Bankovní identita, a. s.

Knihovně mohou případně vzniknout i další náklady spojené s provozem podpůrných systémů, s jejichž pomocí propojení na BankID implementuje. Na druhou stranu knihovny v současné době nemohou využívat NIA, tj. implementace bankovní identity prostřednictvím BankID je dostupnou realitou.

Možné bonusy využití BankID v knihovnách?

Banky v současné době bankovní identitu poměrně masivně propagují, upozorňují na služby, k nimž se lze touto cestou přihlásit. Jejich prostřednictvím se tak může informace o knihovnách, které implementovaly BankID, rozšířit mezi široké spektrum klientů bank včetně těch, kteří knihovny zatím nevyužívají.

V rámci propagace své služby s tím propagují i Národní knihovnu ČR jako první knihovnu, která umí bankovní identitu využít. Pro řadu budoucích vzdálených uživatelů knihoven může být podobná reklamní informace banky impulsem pro využití bankovní identity i vůči knihovně. Reálně má NK ČR pozitivní zkušenost s vyšším počtem vzdálených registrací přes bankovní identitu, která časově souvisí s informační kampaní AirBank k využívání bankovní identity.

Kontakt na autorku: Karolina.Kostalova@nkp.cz

- [1] *Národní knihovna: registrace pro přístup k online zdrojům* [online]. [Praha]: Národní knihovna. [cit. 23. 12. 2022]. Dostupné z: <https://registrace.nkp.cz/>
- [2] *Přehled licencovaných databází. Národní knihovna České republiky* [online]. [Praha]: Národní knihovna ČR, aktualizováno 18. 5. 2022. [cit. 23. 12. 2022]. Dostupné z: <https://www.nkp.cz/katalogy-a-db/licencovane-db/prehled-lic-zdroju>
- [3] *DNNT Díla nedostupná na trhu* [online]. [Praha]: Národní knihovna České republiky, © 2022. [cit. 23. 12. 2022]. Dostupné z: <https://dnnt.cz/>
- [4] *Bank ID | Demo aplikace | Login*. In: *Bank ID* [online]. [Praha]: Bankovní identita, a. s., ©2021 [cit. 23. 12. 2023]. Dostupné z: <https://demo.bankid.cz/>
- [5] *Jak začít s Bank ID | Bank ID*. In: *Bank ID* [online]. akt. 13. 9. 2022 [cit. 23. 12. 2023]. Dostupné z: https://developer.bankid.cz/docs/sep_get_started
- [6] *Přehled pro poskytovatele služeb | Bank ID*. In: *Bank ID* [online]. akt. 19. 10. 2022 [cit. 23. 12. 2023]. Dostupné z: https://developer.bankid.cz/docs/high_level_overview_sep
- [7] *Ceník | Bank ID*. *Bank ID* [online]. Praha: Bank ID, © 2022 [cit. 23. 12. 2023]. Dostupné z: <https://www.bankid.cz/cenik>
- [8] *Vaše digitální občanka | Bank ID*. *Bank ID* [online]. Praha: Bank ID, © 2022 [cit. 23. 12. 2023]. Dostupné z: <https://www.bankid.cz/#banky>